

Список використаної літератури

1. Березовська С. В. Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. — К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2002. — Т. 4 : Н — П. — 720 с. — ISBN 966-7492-04-4. URL: <https://leksika.com.ua/19740122/legal/nostrifikatsiya>
2. Деякі питання визнання в Україні іноземних документів про освіту. Наказ Міністерства освіти і науки України від 05.05.15 р. № 504. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0614-15#Text>

**КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ ТЕМИ «НАДНИРКОВІ ЗАЛОЗИ»
НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ**

**Лисаченко О.Д., Шепітько В.І., Борута Н.В., Стецук Є.В., Пелипенко Л.Б.,
Вільхова О.В., Скотаренко Т.А., Волошина О.В.**

Полтавський державний медичний університет

Сучасна модель лікаря відображає ступінь його фаховості й готовності до виконання професійних обов'язків, тому розробка нових і вдосконалення чинних технологій навчання дозволять привести у відповідність якість навчальної діяльності кафедр медичних ЗВО і підвищить рівень професійної компетентності майбутніх фахівців.

Ключові слова: здобувачі освіти, гістологія, цитологія та ембріологія, надниркові залози.

The modern model of a doctor reflects the degree of his professionalism and ability to perform professional duties. In this manner the development of new and improvement of existing teaching technologies will bring the quality of educational activities of medical departments of IHE into congruence and increase the level of professional competence of future specialists.

Keywords: education seekers, histology, cytology and embryology, adrenal glands.

Чинна система викладання дисциплін не завжди відповідає вимогам, які висуває сучасне життя до випускників медичних ЗВО. Виникає низка протиріч між традиційною системою медичної освіти й новими вимогами, спрямованими на встановлення паритету в реалізації ідей глобалізації та національних особливостей медичної освіти; наповнення наявних підручників і навчальних посібників сучасними методами досліджень, стрімким розвитком медичної діагностики й терапії; традиційним змістом і методикою навчання й новими вимогами до рівня професійних знань, умінь, практичних навичок та інтелекту лікаря; реальними можливостями здобувачів-першокурсників засвоювати матеріал за допомогою традиційних методик і необхідністю інтенсифікації навчального процесу для теоретичного і практичного насичення змісту предметів [1].

Підвищення якості підготовки медичних фахівців потребує постійного вдосконалення професійної підготовки на рівні «викладач-здобувач» у межах кожної навчальної дисципліни й вимагає конкретного освітнього результату.

Гістологія, цитологія та ембріологія – це фундаментальна дисципліна, яка вивчає мікроскопічну й ультрамікроскопічну будову структур людського організму, їхній розвиток і зміни в різних умовах життєдіяльності. Підвищення ефективності вивчення дисципліни ґрунтується на інтеграції інформації з гістології зі знаннями інших теоретичних дисциплін. Зміст навчання орієнтується на компетенції, що формуються за рахунок моделювання ситуацій професійної діяльності (використання ситуаційних задач), візуалізації навчальної інформації (вивчення гістологічних препаратів) і використання традиційних та інтерактивних методів вивчення дисципліни.

Знання будови, функцій і особливостей розвитку надниркових залоз, засвоєні на практичному занятті з відповідною темою, закладають підґрунтя для подальшого вивчення споріднених тем на кафедрах клінічного профілю й необхідні майбутнім медикам усіх спеціальностей, особливо ендокринологам. Актуальність вивчення цієї теми полягає в тому, що наднирники є важливими залозами внутрішньої секреції, функції яких пов'язані з регуляцією всіх видів обміну, перебігом запальних процесів, забезпеченням стрес-реакцій організму тощо. Здобувачі освіти навчаються систематизувати дані про загальну організацію й функції надниркових залоз, особливості їхнього розвитку, можливі порушення функцій, морфологічні структури й дію гормонів. Студенти опановують уміння визначати на гістологічних препаратах клітинні елементи кіркової й мозкової речовин, диференціювати епінефроцити й норепінефроцити, описувати морфологічні особливості зон кіркової речовини. Знання будови наднирників у нормі необхідні для встановлення можливих змін у організмі людини й виявлення захворювань, пов'язаних із патологіями цієї залози і зміною рівня її гормонів.

Навчально-методичне забезпечення практичних занять кафедри охоплює силабуси, альбоми-практикуми, навчальні посібники. Поточний контроль знань здобувачів відбувається шляхом усного опитування й комп'ютерного тестового контролю з використанням веб-сервісу Google Classroom і програми «Айрен».

Розглянемо тести з теми «Надниркові залози» на прикладі завдань, що характеризують особливості будови й функцій однієї із зон наднирників – пучкової. Для комп'ютерного тестування програмою «Айрен» використано ситуаційні задачі з бази ліцензійного іспиту «Крок 1», які містять одну правильну відповідь. Приклад ситуаційної задачі з цієї теми: «Хворому тривалий час вводили високі дози гідрокортизону, унаслідок чого відбулася атрофія однієї із зон наднирників. Яка це зона?» *пучкова; клубочкова; сітчаста; клубочкова й сітчаста.

Розглянемо приклади створених у програмі Google Classroom тестів, які містять три блоки завдань: тести I, II, III рівнів складності. На тести I рівня потрібно відповісти «правильне» чи «неправильне» дане твердження. Приклад такого тесту: «Ендокриноцити пучкової зони наднирників під впливом гормону аденогіпофіза АКГГ продукують глюкокортикоїди. Укажіть, чи правильне це твердження» *так; ні.

У другому блоці завдань містяться тестові завдання II рівня двох типів. У першому завданні мають кілька правильних відповідей, наприклад: «Досліджується гістологічний препарат надниркової залози. Розташовані пара-

лельними тяжами клітини формують пучкову зону. Які з наведених нижче характеристик належать клітинам цієї зони?» *мають оксифільну цитоплазму з численними ліпідними включеннями; *мають великі розміри й округле світле ядро; *синтезують глюкокортикоїди; дрібні багатоядерні клітини; синтезують статеві стероїди. У завданнях другого типу після констатування умови задачі необхідно підібрати пропущену відповідь: «Під світловим мікроскопом досліджується (відповідь) зона кори наднирників, утворена паралельно розташованими тяжами ендокриноцитів. Клітини мають кубічну або призматичну форму й містять у цитоплазмі велику кількість крапель ліпідів. Назвіть зону, що досліджується» *пучкова; сітчаста; клубочкова; суданофобна; Х-зона. У третьому блоці завдань використовуються гістологічні препарати, виконання цих тестів потребує навичок діагностування мікропрепаратів і вміння ідентифікувати їхні структури.

Одним зі способів активізації навчальної діяльності здобувачів освіти стало використання в освітньому процесі інтерактивного методу «мозкового штурму», завдяки якому формуються міжособистісні взаємини в студентському колективі, посилюється згуртованість групи, розвиваються вміння ухвалювати групові рішення; здобувачі вчать аргументовано відстоювати свою думку [2]. Під час такого заняття викладач озвучує проблемну тему чи незакінчену пропозицію або ставить запитання. Здобувачі освіти обговорюють тему, аналізують ідеї, серед них колективно обирають найраціональнішу, що задовольняє всіх учасників процесу. Викладач може озвучити для обговорення ситуаційну задачу, наприклад: «В ендокринолога перебуває під наглядом хворий 40 років із недостатністю функції кіркової речовини надниркових залоз, що проявляється зниженням вмісту гормону альдостерону в крові. Функція яких клітин кори порушена?». Для генерації ідей в учасників обговорення цієї теми викладач може поставити такі запитання:

1. Яку роль у організмі людини виконує альдостерон?
2. Який механізм дії цього гормону?
3. В якій зоні кори наднирників і якими клітинами виробляється альдостерон?
4. Назвіть клітини-мішені цього гормону.
5. Які фактори в організмі впливають на синтез альдостерону?

Таким чином, метод «мозкового штурму» активізує навчальну діяльність здобувачів освіти і розвиває в них зацікавленість вивченням дисципліни.

Гістологічний препарат «Надниркова залоза» вивчається за допомогою збільшення мікроскопа. Спостерігається капсула, від якої всередину залози відходять сполучнотканинні тяжі, кіркова й мозкова речовини. Мікротопографія дозволяє виділити в кірковій речовині три зони: клубочкову (клітини формують клубочки), пучкову (ендокриноцити розміщені паралельними рядами), сітчасту (ряди клітин розміщені в різних напрямках і утворюють сітку). Мозкова речовина складається з інтенсивно забарвлених клітин округлої або полігональної форми. Здобувачі вивчають мікропрепарат, замальовують його в альбоми-практикуми і роблять позначення гістологічних структур.

Викладачі кафедри особливу увагу звертають на пошук нових форм і методів викладання гістології, цитології та ембріології, які б забезпечили засвоєння здобувачами якісних знань і опанування навичок із дисципліни. Ураховуючи необхідність компетентнісного підходу в отриманні вищої освіти майбутніми лікарями, використання широкого спектра методів висвітлення аспектів будови й функцій надниркових залоз дозволить засвоїти здобувачами освіти матеріал цієї теми і сприятиме розвитку в них основ клінічного мислення.

Список використаної літератури

1. Баринов Э.Ф. Технология модульного обучения как инструмент повышения эффективности преподавания гистологии / Э.Ф. Баринов, О.Н. Сулаева, А.В. Степура [и др.] // Вісник проблем біології і медицини. – 2013, Вип. 2. – С.15-17.
2. Лисаченко О.Д. Досвід впровадження інтерактивного методу «мозкового штурму» в навчальний процес кафедри гістології, цитології та ембріології / О.Д. Лисаченко, Л.Б. Пелипенко, О.В. Волошина // Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Modern challenges to science and practice». – Варна, Болгарія, 24-26 січня 2022. – С. 385-389.

ОСОБЛИВОСТІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УНІВЕРСИТЕТАХ РОЗВИНУТИХ КРАЇН СВІТУ

Ліхачов В.К., Макаров О.Г., Добровольська Л.М., Тарановська О.О., Ващенко В.Л.

Полтавський державний медичний університет

Охарактеризовано особливості медичної освіти в закордонних медичних закладах вищої освіти. Особливу увагу приділено розбіжностям у навчанні українських майбутніх лікарів і лікарів країн Європи та США. Відображено деякі недоліки й переваги закордонної медичної освіти.

Ключові слова: медична освіта, емпатія, іноземний кандидат, легалізація диплома.

The article describes the features of medical education in foreign medical higher universities. Much attention is paid to the differences in the training of Ukrainian future doctors and doctors from Europe and the USA. Some disadvantages and advantages of foreign medical education are also reflected.

Keywords: medical education, empathy, foreign applicant, legalization of diploma.

Медична освіта в європейських університетах бере початок із Х століття нашої ери. Вона входила в набір основних дисциплін разом із юриспруденцією, теологією й філософією. До 1800 року у світі функціонували 4 окремі медичні школи: у Пенсильванському університеті, Королівському коледжі Лондона, Гарварді й Дартмутському коледжі.

Нині в усіх країнах процес отримання кваліфікації лікаря вважається одним із найбільш тривалих порівняно з іншими фахами. Тривале й напружене навчання займає багато років: минає не менше 8 років від початку навчання до початку лікарської діяльності.